

यूपी के 17 से अधिक शहरों की हवा हुई जहरीली, बढ़ सकती हैं दिल व फेफड़े संबंधी बीमारियां

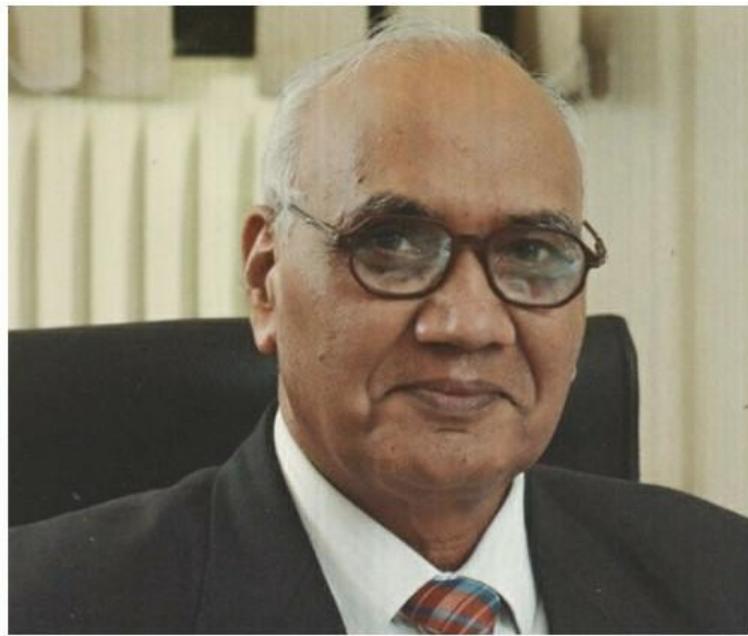
DN Verma · November 1, 2022

3 minutes read

लखनऊ : दीपावली के बाद से उत्तर प्रदेश की राजधानी लखनऊ जैसे बड़े शहर के साथ-साथ यूपी के 17 से अधिक अन्य शहरों में भी वायु प्रदूषण काफी बढ़ा गया है। इससे बुजुर्गों व बच्चों के अलावा भी अन्य कामकाजी लोगों को सावधान रहने की आवश्यकता है। यह हिंदायत शहर के वरिष्ठ पर्यावरणविद और स्कूल आफ मैनेजमेंट साइंसेज, लखनऊ के महानिदेशक डा. भरत राज सिंह ने दिये हैं। उनका कहना है कि इस समय प्रदूषण की स्थित खटाब/ अति खटाब स्थित से गुजर रही है। क्योंकि यदि वायु प्रदूषण सूचकांक (AQI) के आंकड़ों पर ध्यान दें तो यह सूचकांक अ). थूर्न्य से 50 के बीच AQI को 'अच्छा', ब). 51 से 100 को 'संतोषजनक', स). 101 से 200 को 'मध्यम', द). 200 से 300 को 'खटाब', य). 301 से 400 को 'बहुत खटाब' और द). 401 से 500 को 'गंभीर' माना जाता है। पिछले दो-तीन दिनों से वरावरण में धूंध छाया हुआ है और आम नागरिकों को सांस लेने में काफी दिक्कत महसूस हो रही है और इतना नहीं, यदि ऐसी स्थिति एक सप्ताह रही तो अधिकांश लोगों में बहुत सी गंभीर बीमारियों जैसे दिल के दौरे व गंभीर लंग के टोग, अस्थमा, सीओपीडी अन्य सांस लेने वाली परेशानी आदि से गुजरना पड़ सकता है।

विगत दो दिनों (शनिवार व रविवार) की सुबह यूपी की राजधानी लखनऊ के गोमतीनगर में AQI 257 – 262 दर्ज किया गया जबकि कुकर्ले पिकनिक स्पॉट पर AQI 195 – 200 दर्ज किया गया। उत्तरप्रदेश के अन्य शहरों में AQI लेवल रहा: नोएडा (सेक्टर 116)- 350 (गंभीर), लखनऊ (लालबाग)- 250, ग्रेटर नोएडा (नॉलेज पार्क-V)- 300, गाजियाबाद (लोनी)- 371 कानपुर (FTI किंदवर्ड नगर)- 243 मेरठ (गंगा नगर)- 249 वाराणसी (मलदहिया)- 181 प्रयागराज (नगर निगम)- 165 मुजफ्फरनगर (न्यू मंडी)- 227 मुरादाबाद (बुद्धि विहार)- 218 झांसी (शिवाजी नगर)- 249 फिरोजाबाद (विभव नगर)- 232 बागपत- 207.

ડૉ ભુપત રાજ સિંહ, મહાનિર્દેશક (તકનીકી), ટક્કોલ ઑફ મૈગેનેન્ટ સાઇન્સેઝ, લખનऊ

યદ્વારા ઉત્તર પ્રદેશ પ્રદૂષણ નિયંત્રણ બોર્ડ (યૂપીપીસીબી) સમય - સમય પર નગર પાલિકા વ અન્ય સંસ્થાઓ કો બઢતે હુયે વાયુ પ્રદૂષણ કે સ્તર મેં કમી લાને કે લિએ માનકોં કા પાલન સુનિશ્ચિત કરને કે નિર્દેશ જાણી કરતે હું, પરંતુ માનકોં કો ન પાલન કરને હેતુ નિર્મેદાટ લોગોં ઔર સંસ્થાઓં કે ખિલાફ કાર્ટ્વાર્ડ કી ચેતાવની તક નહીં જાણી કરતે। અતઃ ધારાતલ પર પ્રદૂષણ નિયંત્રણ કી કાર્યવાહી થૂન્ય હી માની જા સકતી હૈ, જિસસે નગરવાસીઓ કો પ્રદૂષણ કે દુષ્પરિણામો સે ગુજરના પડ રહા હૈ। આજ ભી વાયુ પ્રદૂષણ કે લિહાજ સે ઊતર પ્રદેશ કે 17-શહરો જૈસે: લખનऊ, કાનપુર, વારાણસી, અનપાટા, પ્રયાગરાજ, આગરા, મેઠા, ગાન્ધિયાબાદ, નોએડા, ગજરોલા, ખુર્જા, બટેલી, મુદાદાબાદ, ઝાંસી, ફિરોજાબાદ, રાયબટેલી ઔર ગોરખપુર અતિ સંવેદનશીલ બને હુયે હું।

વૈસે તો 2022 કે આકાંક્ષાઓ કે અનુસાર વિશ્વ મેં અધિકતમ વાયુ પ્રદૂષણ પૈદા કરને વાલે 20 શહરો મેં ભારત કે દિલ્હી - પ્રથમ ઔર કોલકાતા- દ્વિતીય સ્થાન પર પાયે ગયે હું। પરંતુ દીવાલી કે સમય પટાલી વ ક્રેકર્સ કે દ્વારા હી ડસ પર બઢોત્તરી કા ઠીકદા ફોડ દિયા જાતા હૈ। ડસ પર ગહન અધ્યયન કી આવશ્યકતા હૈ ઔર સંસ્થાઓ કો જાડે કે મૌસમ શું હોતે હી કોહારા તથા ઓસ કી કુંદોં કે દવાવ મેં પ્રદૂષણ કે કણ જો 5-7 કિલોમીટર કી ઊંચાઈ પર મૌસૂદ રહતે હૈ, ઉનકે નીચે આ જાને સે હી વાતાવરણ કે જરૂરી સત્ત્વ પર ગેસ ચૈમ્બર કે રૂપ મેં વાયુ કા પ્રદૂષણ બઢ જાતા હૈ ઔર યદું સાસ લેને મેં દિક્કત પૈદા કરતા હૈ। એસે સમય કુંજુંગોં વ બચ્ચોં કો સલાહ દી જાતી હૈ કી વહ પાકોં વ સુબહ કા ધૂમના બંદ કર અધિક સે અધિક ઘરો મેં હી રહે।

વાયુ પ્રદૂષણ કી ટોકથામ કે લિએ ડન સુઝાવોં પર કરેં અમલ

- નગર પાલિકા / નિકાયોં કે સ્તરીપર અથવા મથીન કે માધ્યમ સે સડકોં કી નિયમિત સફાઈ કરાના।
- નગર પાલિકા / નિકાયોં કે માધ્યમ દ્વારા દ્વારા સડકોં પર નિયમિત પાની કા છિડકાવ કરાના।
- નગર-નિવાસીઓં કે સ્વયં અપને કાળોની મેં ઘરોં વ ઉસકે આસ-પાસ પાની કા છિડકાવ કરના।
- બડે શહરોં મેં એંટી સ્મોગ ગજ કા ભી પ્રયોગ સુનિશ્ચિત કિયા જાના તથા કૃત્રિમ વારિથ કે ઉપાય કરના।
- નિર્માણ એવં ભવન કે તોડને કે કાર્યોં કો જાડે મેં ટોકથામ કરના।
- ઉત્તર પ્રદેશ પ્રદૂષણ નિયંત્રણ બોર્ડ કો એક શોધ શાખા ખોલકર વાયુ ગુણવત્તા કા નિયમિત અનુશ્રવણ કરના।
- વાયુ પ્રદૂષણ કે માનકોં કા પાલન ન કરને કી સ્થિતિ મેં ચિન્હિત સંસ્થાઓં પર કાર્ટ્વાર્ડ કરના।